

УЧАЛЫЛАР ИЖАДЫ

БАЛАЛЫК ДУСТАРЫМА

*Ай ниндәйзер йһан һәләкәте ва-
кытында ерзән айырылып сыткан ки-
сәксәләрзең укмашыуынан барлыкка
килгән, тигән фараз бар.*

Хәтеремдә: ауыл.

Кышкы эңер.

Ай нурына төрөнгөндәр көрттөр.
Үрә катып, йһан яңгыратып,
Тулған айға карап олой эттөр.

Эттөр олой.

Улар тауышында

Ис китмәле хәсрәт, шом һәм хафа,
Хатта беззең ақ кар төслә таза
Сабый күңелдәрзе һағыш баҫа.

Кайһыһылыр бик йәл: моңһоу аймы,
Әллә этме? — аңлатыуы ауыр...
Бик алыста калды ул кышкы кис,
Бик алыста ул сактағы ауыл.

Ерзән уйылып оскан ай шикелле
Тыуған төйәктәрзән айырылдык;
Тормош бөгөлөндә беребез уңға,
Икенсебез һулға кайырылдык.

Ғүмер орбитаһын урай-урай
Бала сактан киткән һайын йырак,
Эттөр олоуында шом көсәйә,
Ай нурзары төшә моңһоуырак.

Мәүлит ЯМАЛЕТДИН

* * *

Мин кышкыһын яуған кар кеүекмен,
Ә һин, иркәм, гүйә, язғы кар.
Шуға күрә бөтөн булмышыңда
Язын яуған карзар назы бар.

Мин кышкы кар.

Бергә укмашкан да,
Бөртөктөрәм каткан көрт булып.
Мин дә бер сак ергә һинең һымак
Ақ нур булып актым әркелеп.

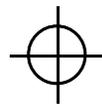
Булмышым да һинекеләй дәртеле,
Һинекеләй көләс, шат ине.
Йәнде изә торған уй-һағыштар,
Һызланыузар миңә ят ине.

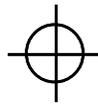
Кисерә күр, иркәм — һине күргәс
Вақыт айырмаһын оноттом;
Мин дә язғы кар, тип хис иттем дә,
Сама тойғоларын юғалттым.

Урамда кыш.

Бурап карзар яуа.

Көндән-көнгә һалкын катырак.
Кышкы карзар нисек түзер икән —
Язға тиклем йырак, бик йырак.

* * *

Мөрһттәре инангандай
Бәйгәмбәр Мөхәмәткә,
Ис-акылдарымды юйып
Табындым мөхәббәткә.
Әйттеләр: «Гонаһың бик зур,
Йәһәннәм көтә һине,
Лайыклы яуаптарыңды
Әзерлә киәмәткә!»

Ә минең яуабым әзер —
Тирбәлә алкымымда:
«Йәшәүем хак, гүмер буйы
Мөхәббәт шаукымында.
Тик ут менән куркытмағыз,
Табығыз бүтән яза —
Ерзә сакта ғазапландым
Мөхәббәт ялкынында!»

* * *

Күңел төбөндәге серем дә һин,
Йоко касыр айһыз төнөм һин.
Дауылдарзан йолоп алып сыккан,
Юл күрһәткән якты көнөм һин.
Гүнемәс ышанысым, язмышым һин,
Қайнау дәрте һойгән эшемдә.
Йыуанысым ауыр сәғәттәрзә,
Батырым һин таңғы төшөмдә.
Бар дәүләтем, бөтмәс ғазабым һин,
Қос биреүсе калған гүмергә.
Йондоз кеүек дөрлә, яктырып тор,
Тик ашыкма алдан һүнергә.

ТЕЛЕПАТИЯ

Қапыл ғына әллә нимә булды:
Тоткан әйбер төшә қулымдан.
Ошо минуттарза өй тарайзы —
Тышау ята кеүек юлымда.
Урын таба алмай, йөрәкһенәм,
Әллә нимә етмәй, йонсота.
Урамда ла бола: буран йөрөй,
Әлгән керзе килеп ел йолка.
Сәғәт телгә килде. Гәм, ниһайәт,
Айышына хәлдең төшөндөм...
Тап шул вакыт... Кисә бергә инек...
Һин, моғайын, искә төшөрзөң.

ҮЗЫШ

Иң гәжәйеп вакыт килеп етте —
Көн менән төн тигезләнде бөгөн.
Икесе лә улар бер хокукта,
Береһе озон, береһе қысқа түгел.

Ике үлсәм тигезләнде.
Улар
Айырыла бары төсө менән.
Береһе тыуһа қояш көзрәтенән,
Икенсесе — айзың тылсымынан.

Ай һәм қояш йыһан киңлегендә
Бер-береһе менән қауышмақта;
Яктылық һәм қараңғылық булып
Шәүләләре ерзә узышмақта.

Бына, бөгөн улар тигезләнде —
Ай шәүләһе көндө қыуып етте.
Бер минут тын қалып, сәмен туплап,
Көн яктыһы төндө қыуа китте.

Шәүлиә ЗӨЛКӘРНӘЕВА

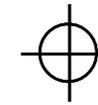
ҮЗ ИЛЕҢДӘ ОЛТАН БУЛ

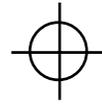
Күк болоттар аша шаңдау булып,
Зәңгәр таулы урман яғына
Күкрәгәндә тәүге язғы күкрәү
Йөрәгемдән моңдар ағыла.

Әй, Учалым, күл-урманлы илем,
Күп йөрөнәм ситтә азашып,
Ғәзиз ерем, һиндә тамырзарым,
Юлдарымдың башы. Азағы...

Башка якта хезмәт күрһәтеп тә,
Булып йөрөһәң дә кәзерле,
Қара икмәк ашап үскән якта
Олтан булыузары хәйерле.

Күк болоттар аша шаңдау булып,
Зәңгәр таулы урман яғына,
Күкрәгәндә тәүге язғы күкрәү
Йөрәгемдән моңдар ағыла.

УЧАЛЫМ — ИЗГЕ ЕР

(Йыр)

Учалым — изге ер,
Гөл-сәскә косағың.
Мөгжизә иле һин,
Йыр һәм моң усағы.

Батырзар, матурзар,
Маһирзар төйөгә.
Халкыма бирелгән
Хозайзың бүлөгә.

Йөрәккә йондоззар
Балкышы күскән ер.
Күңелдәр курайга
Үрелеп үскән ер.

Хаж кылыр тауым бар.
Болоттан таж кейгән
Мөңгелек хозурлык
Алдында баш эйәм.

Халкым бар ялкындай —
Егеттәр, кыззары
Йөрөтә һүндәрмәй
Илһам, дөрт куззарын.

Учалым — изге ер,
Гөл-сәскә косағың.
Мөгжизә иле һин,
Йыр һәм моң усағы.

Гөлсирә МОСТАФИНА

Уйылырзай булып уйланамын,
Языр сиккә етеп аңымдан.
Ышанмайым һаман, мөңгелеккә
Китеүеңә минең янымдан.

Бик бәхетле булган икән, тиём,
Гинең менән үткән юлдарым.
Ун туғыз за ғына якты көндөй
Гинең менән үткән йылдарым.

Бер күреүзән һиңә гашик булып,
Гөйүзәрзән шашып азаштым.
«Үлеп яратам», — тип өйткәйнең һин,
«Үлеп куйма», — тиеп шаярттым.

...Ишетелмәй хәзер тауышың да,
«Яратам», — тип өйткән һүззәре.
Мөлдөрәп тө карамайзар миңә
Гөйөү тулы кара күззәрең.

Бар мәшәкәт калды бер үземә.
(Уныһына күнәм, мин түзем).
Донъя йөгөн һалып иңдәрәмә,
Йөк атылай тартам бер үзем.

Ауырлыктан куркмайым да ул мин, —
Осрап тора улар көн һайын.
Сабырлыкты юя югалтыузар,
Уға түзәүзәре, ай, кыйын.

УЧАЛЫҒА

Тәбиғәтең кырыс, тиһәләр зә —
Аҡ кайындарыңа гашикмын.
Әс серзәрем таша башлаһалар,
Зәңгәр күлдәреңә ашыктым.

Урал артында ла тормош кайнай,
Үгәйһетмәй бәхет кояшы.
Һиндә таптым гүмер юдашымды,
Балаларым башлай юл башын.

Кейәү булып кына туйлап ятмам,
Иңемә һал биштәр ебеңде.
Туған улың булып тартайым мин
Оло юлда оло йөгөңдә.

ТАУСЫҒА

Бөйөклөгөн беләм уйзариңдың
Күкһел Ирәмәлгә тиңлеген.
Йәйрәп яткан дала юк та кеүек,
Кайзан алдың күңел киңлеген?

Хазина эзләп ер астына төшкәс,
Нык тояһың йәшәү кәзерен.
Бәхеттәреңә үзең кояһың һин,
Эзләмәйһең уның әзерен.

Аҡ кайындар һиңә сафлык биргән,
Зәңгәр күлдәр биргән сабырлык,
Эшең менән даның һокланырлык,
Илһам бир гел миңә язырлык.

ҺӘЙКӘЛ ЯНЫНДА

Моңһоу уйға батып әсә тора
Текәлгән дә һәйкәл ташына,
Яуза ятып калған улын күреп
Һыйпағандай уның башынан.

— Буйың-һының һаман күз алдымда,
«Мин кайтырмын әсәй!» тиһең,
Һине көтөп картайып та киттем,
Ә һин шулай йәп-йәш көйөмө?

— Әйе, әсәй, безгә тура килде
Кыска йәшен булып йәшнәргә,
Тыуасак көн, килер бәхет өсөн
Мөңгә шулай калып йәшәргә.

Һәйкәл әргәһендә әсә тора,
Һөйләшәләр улар икәүзән:
— Даның кайтты, улым, йырактарзан,
Кайза ятып калды һуң көүзәң?

